

СТАНОВИЩЕ

от доц. Мария Граматикова, д-р на дисертационният труд на Несрин Иляз Шюкри, докторант на свободна подготовка към катедра „Кинезитерапия и рехабилитация“ при НСА „Васил Левски“ на тема *„Проучване върху приложението на комбинирана кинезитерапевтична методика при деца в кърмаческа възраст с нарушения в невромоторното развитие„* за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 7.4. Обществено здраве (Кинезитерапия)

Научен ръководител: доц. д-р Светлана Янчева, доктор

I. КРАТКИ ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТА:

Месторождение: Несрин Иляз Шюкри е родена през 1989 г. в гр. Кърджали.

Образование: Средното си образование докторантката завършва в СОУ в родния си град и придобива квалификация: природоматематическа (2008г.).

През 2011 г. придобива и квалификация „професионален бакалавър“-рехабилитатор след 3 годишно обучение в „Медицински колеж“ в Пловдив.

През 2013 г. завършва двугодишна магистърска програма по кинезитерапия и рехабилитация в НСА „Васил Левски“, със специализация „Кинезитерапия в педиатрия“.

Две години по-късно – през 2015 г. е зачислена на докторантура на свободна подготовка в катедрата „Кинезитерапия и рехабилитация“ в НСА „Васил Левски“.

Трудова дейност:

Докторантката работи като рехабилитатор от 2013 до 2016 г. в Специализирана болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация на деца с церебрална парализа „Св. София“-София.

От CV-то ѝ става ясно, че през същия период (от 2013г. досега) работи и като кинезитерапевт в Медицински център „Деца с проблеми в развитието“ – София. От 4 години Несрин Шюкри е и хоноруван преподавател в катедра „Кинезитерапия и рехабилитация“ при НСА „Васил Левски“.

За повишаване на професионалната си квалификация докторантката е завършила над 20 квалификационни курса в Германия и продължава специализацията си по „Приложна кинезиология за развитие на бебета, деца и юноши с двигателни нарушения по Войта“. Участвала е в 9 конгреса и 4 семинара.

От биографичната справка става ясно, че Несрин Шюкри има специализиран по темата на дисертационния труд професионален опит, изучава и усвоява опита на българската научна школа за работа с деца с ДЦП, придобива опит и в една от водещите по проблематиката страни в Европа - Германия, с което са създадени много добри теоретични и научно-приложни основи на научното изследване по дисертацията.

II. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТУРАТА:

Дисертационният труд на Несрин Иляз Шюкри е допуснат до официална защита със Заповед на Ректора на НСА «Васил Левски», след вътрешно катедрено обсъждане на 02.12.2019г.

От приложен към документацията протокол №11/02.12.2019г. на катедра «Кинезитерапия и рехабилитация» е видно, че са изпълнени всички изисквания по образователната и научноизследователска дейност по индивидуалния учебен план на докторантката. Със Заповед 620/30.03.2018г. на Ректора на НСА е отчислена с право на защита.

Покрила е минималните национални изисквания за професионално направление 7.4. Обществено здраве, съгл. чл.26, ал.2 и 3 от ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ и Наредба за придобиване на ОНС «доктор» в НСА «Васил Левски».

III. ДАННИ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА

Структура и обем на дисертационният труд

Дисертационният труд е с обем от 219 страници, от които 168 страници текст, 15 страници библиография на ползвани 204 източника, от които 35 на кирилица и 168 на латиница и 1 уебсайт. Включва и 36 страници приложения: тестове, формуляри, таблици с резултати от статистически анализи и др.

В края на I-ва глава, изследвайки концептуалната постановка на проблема, докторантката очертава докторската си теза и концептуална рамка на изследването, която разгръща във II-ра глава.

Актуалност и оригиналност на научния труд

В резултат на тежки заболявания на хората, което ги поставя в неравностойно положение у нас и в чужбина, по данни на Организацията на обединените нации и други организации те са с относителен дял от 10% от населението по света, което предизвиква етични и социално-икономически проблеми, решаването на които зависи от хуманността и емпатията в обществата в различните страни, които са индикатор за цивилизованост и степен на развитие.

Особено значими са проблемите на децата с увреждания сред хората в неравностойно положение, от една страна поради крехката им възраст, от друга страна поради безпомощност в която са поставени, вследствие увреди на мозъчните функции.

Деликатната възраст на децата и тежестта на увредите изискват високи компетенции и прецизност в работата на лекарите, кинезитерапевтите и другите специалисти включени в рехабилитацията, поради което научни разработки по темата (особено дисертационните трудове) не са често явление. Във връзка с това, разработеният научен проблем и дисертацията разширяват теоретичните и практически познания за възможностите на кинезитерапията у нас.

Освен това, актуалността на научния труд произтича и от приложението на аспекти от холистичния подход в кинезитерапията, с многопосочно-насочени въздействия, както и приложение на аспекти от мултисензорния принцип (с акцент – стимулиране на кинестетичните, вестибуларни и координационни усещания и възприятия на децата, с цел преобразуване на непроизволните в произволни двигателни актове).

Актуалността на научния труд произтича и от положението, че с развитието на науката и на кинезитерапевтичните техники и технологии е необходимо перманентно актуализиране на моделите на кинезитерапия.

Методика на изследване и качества на дисертационния труд

Хипотезата на изследването, целта и задачите са правилно формулирани.

Методите и тестовата батерия са адекватни на целта и задачите на изследването.

Най-значима част в дисертационният труд е разработената експериментална методика на кинезитерапия с установена ефективност, който модел обогатява и актуализира кинезитерапията при ДЦП. Научното изследване съдържа съвременни, научно-приложни решения на такива значими проблеми като рехабилитацията на ДЦП.

За постигането на целта и задачите на дисертационния труд, е проведено изследване с 40 рискови 3 месечни кърмачета с нарушения в невромоторното развитие - 20 доносени и 20 недоносени с начална диагноза: »Централно координационно смущение»-I-ва степен /1-3 абнормни постурални реакции и II-ра степен /4-5 абнормни постурални реакции (по диагностичната схема на Войта).

Изследването е реализирано в МЦДПР – София, където са проведени 4 изследвания за 12 месеца на бебетата. Многократното им изследване установява ефективността на авторския модел на кинезитерапия и динамиката на рехабилитационния процес през 12-те месеца на наблюдение.

Използвани са показатели за установяване промени в нарушения в невромоторното развитие, включващи примитивните рефлексии (по Войта), постуралните реакции (по Войта) и спонтанната моторика.

Анализът на резултатите е съдържателен и информативен. Онагледяването е много добро и улеснява възприемането на текста.

Изводите са 9 и произтичат от получените резултати, от тях 8 са представени и в автореферата. Препоръките са практически и включват особености на приложение на комплексната методика на кинезитерапия при бебета с ЦП.

Евристични елементи в дисертацията: В изследователската дейност на докторантката се установяват съществени по обем и значимост нови елементи в кинезитерапията, като посочената комбинирана методика на кинезитерапия и нови подходи при структуриране на модела.

Дисертационният труд включва установени и систематизирани нови научни факти и съвременни постановки по проблема за ДЦП, като установената липса на разлика в ефективността на експерименталната методика при доносени и недоносени кърмачета в продължение на 1 г.(по време на изследването), както и възможността за ефективна кинезитерапия с авторската методика още на 3 месечна възраст на деца с ЦП.

В практически план - разработени са нови специализирани приспособления за модифициране на комплекси от двигателни действия за кърмачета и нови средства за онагледяване и подпомагане на кинезитерапевтична практика.

Научно-теоретични основи на изследването: Изследването на докторантката лежи главно върху научните разработки на V. Vojta-1988, 1997, 2001 и D. Russel -2000 при определяне на диагностичния инструментариум и на Glenn Doman, Berta Bobath и V.Vojta при структуриране на комплексния експериментален модел на кинезитерапия.

Достоверност на научните твърдения: Достоверността на научните твърдения е висока, вследствие приложени добре подбрани методи на математическата статистика, предимно от непараметричната статистика (за проверка на хипотези), като е използван софтуерния продукт *SPSS*.

Несрин Шюкри се отличава с добър научен стил на изложение, отразяващ задълбочена научнотеоретична подготовка и способност за организиране и провеждане на самостоятелна изследователска дейност.

IV. АВТОРЕФЕРАТ

Представеният ми за оценка автореферат в структурно и съдържателно отношение отразява вярно резултатите, изводите, препоръките и приносите на научното изследване, които са достояние на академичните среди чрез 7 публикации и доклади по темата на дисертацията представени на научни форуми в чужбина (Куба, Сърбия, Турция, Гърция).

V. НАУЧНИ ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Приноси на научното изследване към теорията, методиката и практиката на кинезитерапията произтичат от резултатите на изследването. От тях като по-важни определям следните приноси:

- Разработена е и приложена в практиката авторска комбинирана методика на кинезитерапия и е установена ефективността ѝ върху нарушения в невромоторното развитие на кърмачета (на примитивните им рефлексии, постуралните реакции и спонтанната им моторика).
- Не са установени статистически значими различия във въздействието на комплексната методика на кинезитерапия при доносни и недоносни кърмачета през едногодишния период на изследването.
- Доказана е ефективността на ранната рехабилитация на кърмачета с ЦП още на 3-месечна възраст.
- Чрез посочените приноси е актуализирана научната основа на кинезитерапията, посредством установените нови научни факти.

- Разширена е теоретичната основа на кинезитерапията, чрез разработени нови теоретични постановки.
- Установени са ефектите от нови подходи при структуриране на кинезитерапевтичния модел при ДЦП.
- Установени са нови закономерности в рехабилитационния процес при ДЦП.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Основавайки се на качествата на представения ми за оценка дисертационен труд, съдържащ съвременни теоретични постановки и научно-практически решения на проблеми, свързани с рехабилитационния процес на кърмачета с ЦП, които са с принос към теорията и практиката на кинезитерапията, формирайки положителната ми оценка ми дават основание да предложа на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор “ на Несрин Иляз Шюкри по професионалното направление 7.4.Обществено здраве (Кинезитерапия).

12.02.2020г

Изготвил становището:
(доц. Мария Граматикова, д-р)

STANDPOINT

by Assoc. Prof. Maria Gramatikova, Ph.D about dissertation entitled: *“Study on the application of a combined kinesitherapy technique in infant children with neurodevelopmental disorders”*, developed by Nesrin Ilyaz Shukri, in free preparation for the Department of “Kinesitherapy and Rehabilitation” at NSA "Vasil Levski". For the award of the educational and scientific degree "Doctor" in professional direction 7.4. Public Health (Kinesitherapy)

Scientific adviser: Assoc. Prof. Svetlana Yancheva, Ph.D. MD

I. DOCTORAL DETAILS:

Place of birth: Nesrin Ilyaz Shukri was born in 1989 in the town of Kardzhali.

Education: Doctoral student graduates from high school in her hometown and has a qualification: natural sciences (2008).

In 2011 she acquired the qualification "professional bachelor" - rehabilitator after 3 years of training at "Medical College" in Plovdiv.

In 2013, she completed a two-year master's program in “Kinesitherapy and rehabilitation” at the NSA “Vasil Levski”, with a specialization in “Kinesitherapy in paediatrics”.

Two years later - in 2015 she was enrolled in a PhD in freelance training at the Department of “Kinesitherapy and Rehabilitation” at the Vasil Levski NSA.

Work activity:

The PhD student worked as a rehabilitator from 2013 to 2016 at the Specialized Hospital for the Treatment, long-term treatment and rehabilitation of children with Cerebral Palsy “St.Sofia”-Sofia.

From the CV, it is clear to her that during the same period (from 2013 until now) she worked as a kinesitherapist at the Medical Center “Children with Developmental Disabilities”- Sofia. For 4 years Nesrin Shukri has also been a part-time lecturer at the Department of “Kinesitherapy and Rehabilitation” at the “Vasil Levski” National Sports Academy.

In order to improve her professional qualification, the doctoral student has completed more than 20 qualification courses in Germany and is continuing her specialization in “Applied kinesiology” for the development of infants, children and adolescents disorders with Voit. She has participated in 9 congresses and 4 seminars.

From the biographical report it becomes clear that Nesrin Shukri has specialized in the topic of dissertation work professional experience, studies and learns the experience of the Bulgarian scientific school for work with children with cerebral palsy, gaining experience in one of the leading countries in Europe - Germany, with which provided a very good theoretical and scientific basis for the scientific research of the thesis.

II. DOCTORAL DATA:

Nesrin's dissertation Ilyaz Shukri was admitted to official defense by an Order of the Rector of NSA "Vasil Levski", after an internal departmental discussion on 02.12.2019.

From attached to the documentation protocol №11 / 02.12.2019. it is evident from the Department of “Kinesitherapy and rehabilitation” that all the requirements for educational and research activity in the individual curriculum of the doctoral student have been fulfilled. By Order 620 / 30.03.2018 of the NSA Rector has been expelled with the right of defense.

It has met the minimum national requirements for the professional field 7.4. Public health, for the acquisition of educational and scientific degree “Doctor” in NSA “Vasil Levski”.

III. DISSERTATION AND ABSTRACT

Structure and volume of the dissertation

The dissertation has a volume of 219 pages, of which 168 pages are text, 15 pages are bibliographies of 204 sources used, 35 of them in Cyrillic and 168 in Latin and 1 website. Also includes 36 pages of applications: tests, forms, tables of results of statistical analyzes and more. At the end of Chapter I, exploring the conceptual statement of the problem, the doctoral student outlines her doctoral thesis and the conceptual framework of the research that unfolds in Chapter II.

Update and originality of scientific work

As a result of the serious illnesses of people who are disadvantaged in our country and abroad, according to the United Nations and other organizations, which can be attributed to 10% of the world's population, which is definitely ethical and socio-economic problems, solving what depends on humanity and empathy in the public data of other pages, which may show an indicator of civility and level of development. Particularly significant are the problems of children with disabilities among disadvantaged people, on the one hand because of their fragile age, on the other, because of the helplessness in which they are placed as a result of impairment of brain functions.

The delicate age of children and the severity of injuries require high competencies and precision in the work of physicians, kinesitherapists and other specialists involved in rehabilitation, which is why scientific developments in the subject (especially dissertation papers) are not common. In this regard, the developed scientific problem and the dissertation expand the theoretical and practical knowledge about the possibilities of kinesitherapy in our country.

In addition, the relevance of scientific work also arises from the application of aspects of the holistic approach to kinesitherapy, with multidirectional effects, and the application of aspects of the multisensory principle (with emphasis - stimulating kinesthetic, vestibular and coordination sensations and perceptions of children, in order to convert involuntary into arbitrary motor acts). The relevance of scientific work also stems from the fact that with the development of science and kinesitherapy techniques and technologies, it is necessary to permanently update the models of kinesitherapy.

Methods for understanding and quality of the dissertation

The hypothesis of this decision, the purpose and set correctly formulated.

The methods and test battery are adequate for the purpose and set all of these.

The most significant part in the dissertation is the development of an experimental methodology of kinesitherapy with established efficiency, which model enriches and updates kinesitherapy in cerebral palsy. You can scientifically contain within yourself scientific and applied solutions to significant problems such as rehabilitation of cerebral palsy.

For achievement of the purpose and tasks of the dissertation, a study was conducted with 40 risky 3-month-old infants with disorders of neuromotor development -20 full-term and 20 premature infants with initial diagnosis: »Central coordination disorder» -I degree / 1-3 abnormal postural reactions and grade II / 4-5 abnormal postural reactions (according to Voight's diagnosis). The study was conducted at - Sofia, where 4 studies were conducted over 12 months of infants. Repeated research has established the effectiveness of the author's model of kinesitherapy and the dynamics of the rehabilitation process during the 12 months of observation.

Indicators were used to identify changes in neurodevelopmental disorders, including primitive reflexes (Voita), postural reactions (Voita) and spontaneous motor skills.

The analysis of the results is meaningful and informative. The visualization is very good and facilitates the perception of the text.

The conclusions are 9 and result from the obtained results, 8 of which are presented in the abstract. The recommendations are practical and include features of the application of the complex methodology of kinesitherapy in infants with CP.

Heuristic Elements in the Thesis: The research work of the doctoral student reveals significant new elements in the field of kinesitherapy, such as the mentioned combined methodology of kinesitherapy and new approaches in the structure of the model.

The dissertation work includes established and systematized new scientific facts and contemporary statements on the problem of cerebral palsy, such as the established lack of difference in the effectiveness of the experimental methodology in infants and preterm infants for 1 year (during the study), as well as the possibility of effective kinesitherapy with the author's methodology as early as 3 months of age for children with CP.

In practical terms, new specialized devices have been developed for modifying infant movement complexes and new means for visualizing and assisting kinesitherapy practice.

Scientific-theoretical basis of the research: The research of the doctoral student lies mainly on the scientific developments of V. Vojta-1988, 1997, 2001 and D. Russel -2000 in determining the diagnostic toolkit and Glenn Doman, Berta Bobath and V.Vojta in structuring the complex experimental model of kinesitherapy.

Reliability of scientific claims: The reliability of scientific claims is high due to well-chosen methods of mathematical statistics, mainly non-parametric statistics (hypothesis testing), using the SPSS software product.

Nesrin Shukri is distinguished by a good scientific style of presentation, reflecting in-depth scientific and theoretical background and ability to organize and conduct independent research.

IV. ABSTRACT

The structured and substantive summary submitted to me for evaluation accurately reflects the results, conclusions, recommendations and contributions of the research, which are accessible to the academic community through 7 publications and dissertation reports presented at scientific forums abroad (Cuba, Serbia, Turkey , Greece).

V. SCIENTIFIC CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION WORK

Contributions of the research to the theory, methodology and practice of kinesitherapy stem from the results of the study. Of these, the most important are the following contributions:

- The author's combined methodology of kinesitherapy has been developed and put into practice and its effectiveness has been established for disorders in the neuromotor development of infants (their primitive reflexes, postural reactions and spontaneous motility).
- No statistically significant differences were observed in the impact of the complex kinesitherapy methodology on infants and preterm infants during the one-year study period.
- The efficacy of early rehabilitation of infants with CP at 3 months of age has been demonstrated.
- Through these contributions, the scientific basis of kinesitherapy has been updated, with new scientific facts established.
- The theoretical basis of kinesitherapy has been expanded by developing new theoretical formulations.
- The effects of new approaches in structuring the kinesitherapy model in cerebral palsy have been identified.
- New regularities have been established in the rehabilitation process for infants with cerebral palsy.

CONCLUSION:

Based on the qualities of dissertation submitted for evaluation, containing contemporary theoretical statements and scientific and practical solutions to problems related to the rehabilitation process of infants with CP, which contribute to the theory and practice of kinesitherapy, forming my positive assessment reason to propose to the Honorable Scientific Jury to award the Doctoral degree in Nesrin Ilyaz Shukri in the professional field 7.4.Public Health (Kinesitherapy).

12.02.2020
Blagoevgrad

Prepared the opinion:
(Assoc. Prof. Maria Gramatikova, Phd)